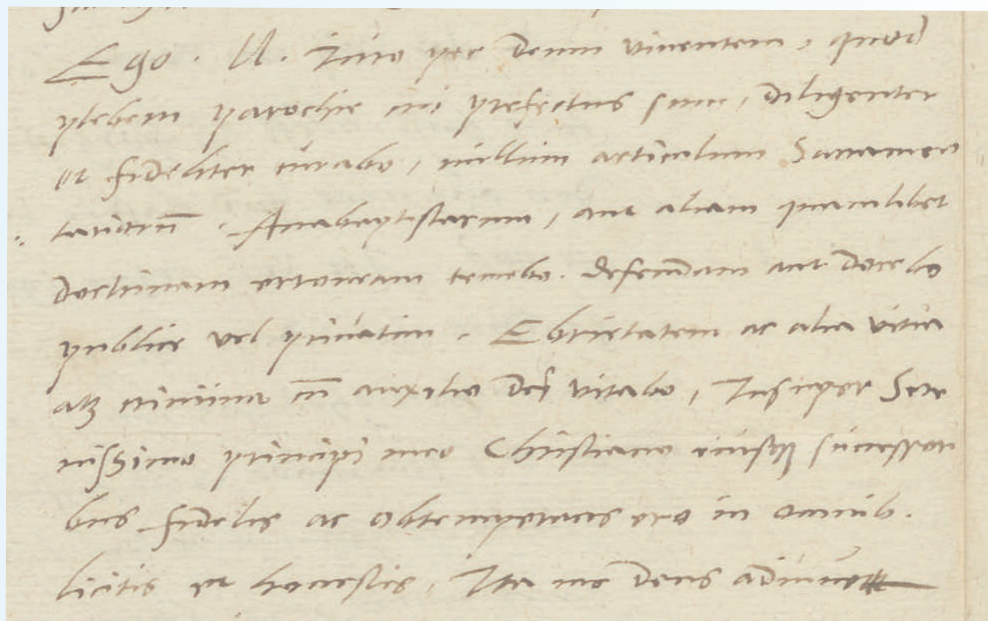

Udsnit af Thomas Knudsens beretning om mødet på Haderslevhus 1528, hvori han har skrevet den latinske tekst på den ed, han og de øvrige sognepræster skulle aflægge. Med denne ed blev den første statskirke i det danske område oprettet.

Møderne på Haderslevhus i 1526 og 1528

Da Christian havde sikret, at der var kompetente folk til at varetage den lutheranske gudstjeneste og menighedsomsorg i Haderslev By, var det gennemførelsen af reformationen i landsbykirkerne, der stod for tur.

Af Lennart S. Madsen

lema@museum-sonderjylland.dk

Sognepræsterne

Til alle landsbykirker var der knyttet en sognepræst, ligesom der er i dag. Han boede på præstegården, og var en af de helt centrale skikkelser i bøndernes liv! Det var ham der udførte alle de hellige handlinger - dåb, vielse, nadver, skriftemål og begravelse - der sikrede at den enkelte kunne komme i paradiset efter døden. Han var katalysatoren for bøndernes tro. Skulle Christian have succes med sin reformation også uden for byen, måtte sognepræsterne omvendes. At fyre de katolske sognepræster og ansætte nye lutheranske var ikke en mulighed, da der slet ikke var nogen lutheransk præsteuddannelse på dansk endnu. Det var ikke muligt for Christian at finde mere end 60 nye præster til sognene i Haderslev og Tørning len. Der var ingen vej udenom at omvende de gamle, og dertil skulle der bruges en blanding af teologisk ekspertise og fyrstemagt.

Mødet på Haderslevhus 1526.

Omkring 1. maj 1526, efter at Weidensee og Wentz var begyndt deres gerning i Haderslev, blev alle sognepræster i Haderslev Len indkaldt til møde på Haderslevhus. Christian havde oprindeligt planer om også at indkalde præsterne i Tørning Len, men det ville biskop Iver Munk ikke tillade. Mødets indhold kendes ikke i detaljer, men præsterne fik forelagt Luthers udgave af kristendommen, og de accepterede fremadrettet at følge en ny kirkeordning, en slags Haderslevartikler version 1.0.

Allerede i marts 1526 havde Christian sendt et udkast til en sådan kirkeordning til biskoppen af Ribe, og bedt ham om at kommentere på den! Om mødet på Haderslevhus førte til skabelsen af en lille lutheransk fyrstekirke bestående af de af Christians sogne, der lå i Slesvig Stift, vides ikke. Kilderne er desværre tavse.

Mødet på Haderslevhus 1528.

Det er de til gengæld ikke om resultatet af det næste store møde på Haderslevhus, som sognepræsterne blev indkaldt til. Det skete i marts eller april 1528. Nu havde biskoppen af Ribe ikke længere magt til at forhindre, at også "hans" præster i Tørning Len deltog, så der må have deltaget godt 60 sognepræster - fra Rømø og Farup i vest til Halk og Stenderup i øst. Der kendes lidt til dette møde, fordi sognepræsten Thomas Knudsen fra Sdr. Hygum har fortalt om mødet. Præsterne mødte udover Christian selv også Weidensee, Wentz og den dansksprogede Jørgen Winther. På mødet blev de præsenteret for de såkaldte Haderslev-artikler, 22 artikler, der skulle regulere den måde de i fremtiden - i henhold til Luthers lære - skulle gennemføre gudstjenesten og lede kristenlivet i deres sogne. Dokumentet var skrevet på plattysk, og det er meget sandsynligt (i en tid uden kopimaskiner), at hver enkelt præst har måttet skrive artiklerne af under mødet. Præsterne skulle følge artiklernes bestemmelser indtil de havde været på kursus på præsteskolen i Haderslev. Der har været planlagt et efteruddannelsesprogram for præsterne. Til sidst skulle præsterne aflægge en ed. Ved at gøre det, sværgede de at være

"min nådige fyrste Christian og hans efterfølgere tro og lydige"! Dermed gik sognepræsterne fra at være præster i den romersk-katolske kirke under paven til at være ansat i en lutheransk fyrstekirke under Christian. Reformationen var gennemført i Haderslev og Tørning len. Fire præster nægtede at aflægge eden - de blev alle fyret!

FAKTA

Præsterne svor: "Jeg sværger ved den levende Gud, at jeg med flid og troskab vil tage mig af menigheden i det sogn jeg er sat over, og at jeg hverken åbenbart eller hemmeligt vil vedkende mig, forsvare eller lære nogen sætning af sakramentariernes eller gendøbernes (protestantiske grupper, som Luther ikke var enig med) eller anden vildfarende lære. Drukkenskab og andre laster, selv de mindste, vil jeg med Guds hjælp sky. Desuden vil jeg være min nådige fyrste Christian og hans efterfølgere tro og lydige i alle tilladelige og hæderlige ting. Så sandt hjælpe mig Gud".